

Արարատյան բաղալավրիատի քննական կենտրոն
ԱԲ ավագ դպրոցի ընդունելության քննություններ

ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

Քննաշրջան՝ 2017 թ., ապրիլ
Տևողություն՝ 1 ժամ 15 րոպե
Հավելյալ նյութ՝ Պատասխանների գրքույկ

ՈՒՇԱԴԻՐ ԿԱՐԴԱԼ ԱՅՍ ՈՒՂԵՑՈՒՅՑԸ

Անհրաժեշտ է հետևել Պատասխանների գրքույկի կազմին գրված ցուցումներին:

Գրել մուգ կապույտ կամ սև գրիչով:

Պետք է պատասխանել բոլոր հարցերին:

Քննության վերջում բոլոր թղթերը հավաքել և հանձնել մեկ տրցակով:

Յուրաքանչյուր հարցի հնարավոր առավելագույն միավորը նշված է հարցի վերջում աջ կողմում:

Հարցերի միավորների ընդհանուր քանակը 32 է:

Այս փաստաթուղթը բաղկացած է 7 տպագիր և 1 դատարկ էջերից:

Հայոց պատմություն

Ուշադրություն. առանց շտապելու կարդացե՛ք և ուսումնասիրե՛ք բերված սկզբնաղբյուր-փաստաթղթերը: Պատասխանե՛ք հարցերին՝ հիմնավորելով տրված սկզբնաղբյուր-փաստաթղթերում ամկա փաստերով: Ձեր հղումներում նշե՛ք, թե տեքստի որ տողերից եք (փակագծերում նշելով տողերի համարները) վերցրել Ձեր մոտեցումը հիմնավորող փաստարկները:

Փաստաթուղթ 1 (7 միավոր)

Այս տողերի հեղինակն իտալացի աշխարհահռչակ ճանապարհորդ է:

«Դուք պետք է իմանաք, որ կան երկու Հայաստաններ՝ Մեծ և Փոքր: Փոքր Հայաստանի թագավորը արդարությամբ է կամավարում իր երկիրը...

Նրանք ունեն մի քաղաք ծովի վրա, որ կոչվում է Լայացցո, որտեղ նրանք մեծ առևտուր են կատարում: Որովհետև դուք պետք է իմանաք, թե բոլոր համեմունքները և մետաքսյա ու արծաթյա կերպասները և ուրիշ արժեքավոր անոթները, որոնք գալիս են ներքին գավառներից, բերվում են այս քաղաքը: Վենետիկի, Ջենովայի և ուրիշ երկրների վաճառականները այստեղ են գալիս՝ վաճառելու իրենց ապրանքները և կամ գնելու՝ ինչ որ իրենք պետք ունեն: Եվ որևէ անձնավորություն, վաճառական կամ ուրիշ, որ պիտի ճամփորդի Արևելքի ներսերը, իր ճամփորդությունը սկսում է այս Լայացցո քաղաքից»:

Հարց ա.

Ո՞վ է այդ ճանապարհորդը և Փոքր Հայաստան անվանման տակ ո՞ր պետության մասին է նա հիշատակում:

Հարց բ.

Ի՞նչ եք կարծում, ինչո՞ւ էր այդ պետությունում առևտուրն այդպես զարգացած:

Փաստաթուղթ 2 (6 միավոր)

Ստորև Հայ քաղաքական առաջին կուսակցություններից մեկի գինանշանն ու ծրագրից մի հատվածն են:

«Կռիվ մղել միապետական կարգերը տապալելու համար և դրանք փոխարինել հանրային, ռամկավարական, սահմանադրական կարգերով: Պետք է բռնի կերպով կերպարանափոխել, հեղաշրջել ներկա հասարակական կազմակերպությունը Թուրքաց Հայաստանում, կռիվ մղելով թուրք տերության դեմ ժողովրդային ընդհանուր ապստամբության միջոցով»:

Հարց ա.

Դատելով նկարից, ի՞նչ եք կարծում, ո՞ր կուսակցության մասին է խոսքը (նշե՛ք կուսակցության ամբողջական անվանումը):

Հարց բ.

Դատելով տեքստից, ի՞նչ եք կարծում, քաղաքական-հասարակական ինչպիսի՞ կարգի կողմնակից է այդ կուսակցությունը:

Փաստաթուղթ 3 (6 միավոր)

Ստորև խորհրդային Հայաստանում այլախոհ հայտնի գործչի գրքից մի հատված է:

1964 թվականի օգոստոսից մինչև 1967 թ. մայիսը Հայաստանում քաղաքական դատավարություններ գրեթե չեն ընթացել: Պատճառը, թերևս, այն էր, որ ընդհատակյա և կիսաընդհատակյա զարգացումները տեղավորվում էին իշխանությունների նախանշած թույլատրելիության սահմաններում: Դրանք, որպես կանոն, կրում էին ընդգծված հայրենասիրական բնույթ և չէին հակադրվում խորհրդային իշխանություններին: Սակայն 1965 թ. ապրիլին կայացած ցույցը գլխավայր շրջեց ամեն ինչ, ջարդեց բազմաթիվ տաբուներ: Այդ ցույցից հետո հանրությունը, հատկապես քաղաքական այլախոհական պայքարի մեջ ընդգրկված մարդիկ սկսում են գիտակցել, որ կարելի է և կարող են հակադրվել գործող կարգերին, որ հազարավոր մարդիկ պատրաստ են դուրս գալ փողոց և իշխանություններին ստիպել նահանջել:

Հարց ա.

Ի՞նչ ցույցի մասին է խոսում հեղինակը և ինչո՞ւ էր այն կազմակերպվել Երևանում հենց 1965 թվականին:

Հարց բ.

Ի՞նչ եք կարծում, ինչո՞վ կարող էր այդ ցույցը հակադրվել խորհրդային կարգերին:

Համաշխարհային պատմություն

Առաջադրանք 4 (6 միավոր)

Աղբյուր 1

Ստորև Հռոմի պապ Ուրբանոս Բ-ի Կլերմոն քաղաքի տաճարում ունեցած ելույթից մի հատված է.

«Երուսաղեմի սահմաններից և Կոստանդնուպոլսից կարևոր տեղեկություններ են հասել այն մասին, որ անհավատները ներխուժել են Նրանց երկրներ, կողոպտել, այրել, իսկ Աստծո տաճարները կա՛մ հիմնահատակ ավերել, կա՛մ հարմարեցրել են իրենց կրոնական ծեսերի համար: ... Մեր Փրկչի, մեր Տիրոջ սուրբ գերեզմանին այժմ անհավատներն են տիրում... Երկիրը, որտեղ բնակվում եք, այժմ նեղ է ձեր բազմամարդության պատճառով. հարստություններով այն առատ չէ և հագիվ է հաց հասցնում իր մշակներին: Դրա համար էլ դուք խժռում եք միմյանց, պատերազմներ մղում ու մահացու վերքեր հասցնում: Այժմ կարող է դադար առնել ձեր ատելությունը. կհանդարտվեն կռիվները և կնիհի երկպառակությունը: Ճամփա՛ ընկեք դեպի սուրբ գերեզմանը, խլե՛ք այդ երկիրն անհավատներից և ձե՛րը դարձրեք: Ով այստեղ տիրուր է և աղքատ, այնտեղ կլինի ուրախ և հարուստ: Այդ հողում, ինչպես Սուրբ գրքում է ասված, մեղր և կաթ է հոսում: Երուսաղեմը երկրիս ամենաբարեբեր հողն է: Այն, կարծես, երկրորդ դրախտը լինի: Եվ այդ արքայավայել քաղաքն ազատագրման է սպասում... Նա, ով կմեկնի Երուսաղեմ Տիրոջ գերեզմանը փրկելու, կազատվի բոլոր պարտքերից ու մեղքերից, իսկ ով կզոհվի՝ դրախտի հավերժ երանությանը կարժանանա»:

Հարց ա.

Պապի այս խոսքերը ի՞նչ արշավանքներ հրահրեցին, և ե՞րբ են այդ արշավանքները տեղի ունեցել:

Հարց բ.

Օգտագործելով ձեր գիտելիքները և աղբյուրի տեղեկությունները՝ բացատրեք, թե որոնք էին այդ արշավանքների պատճառները: Ձեր կարծիքով՝ այդ արշավանքները հաջողված էին, թե՞ ձախողված. հիմնավորեք ձեր պատասխանը:

Առաջադրանք 5 (7 միավոր)

Ստորև համաշխարհային պատմության մի դասագրքից մեջբերում է 1919 թ. հունիսի 28-ին կնքված Վերսալի պայմանագրի վերաբերյալ.

Աղբյուր 1.

«Չնայած իր ունեցած առարկություններին՝ Գերմանիան չուներ այլընտրանք և պետք է ստորագրեր այդ պայմանագիրը: Պայմանագրի համաձայն նա կորցրեց մոտ 70 հզ. կմ տարածք, այդ թվում իր գաղութները: Բացի տարածքային կորուստներից՝ պայմանագիրը պարունակում էր նաև այլ ստորացուցիչ կետեր. գերմանական զորքերի թիվը չէր կարող գերազանցել 100.000-ը, Գերմանիան չէր կարող ունենալ տանկեր, ռազմական օդուժ և սուզանավեր, ռազմանավերի թիվը չէր կարող գերազանցել վեցը: Արգելվում էր Գերմանիայի և Ավստրիայի միավորումը՝ երկու գերմանախոս երկրների միավորումը այլ ազգերի անվտանգության համար վտանգավոր համարելով: Մյուս պայմանը Գերմանիայի կողմից պատերազմի սանձազերծման մեղքի ընդունումն էր: Այն մեղադրում էր Գերմանիային ու նրա դաշնակիցներին պատերազմի հրահրման մեջ և հնարավորություն էր տալիս հաղթած պետություններին՝ նրանցից պահանջել փոխհատուցում պատերազմի հետևանքով կրած վնասների համար»:

Հարց ա.

Ներկայացրեք՝ ձեր կարծիքով Վերսալի պայմանագիրը որքանով էր ապահովում խաղաղության և կայունության պահպանումը հետագայում: Բացատրեք և հիմնավորեք պատասխանը՝ օգտագործելով աղբյուրի տեղեկությունները և ձեր գիտելիքները:

Ստորև ներկայացված աղբյուրներում Վերսալի պայմանագրի վերաբերյալ երկու հակադիր դիրքորոշումներ են արտահայտված: Աղբյուր 2-ը այն համարում է անարդար, Աղբյուր 3-ը՝ արդարացի: Կարդացեք աղբյուրները և պատասխանեք տրված հարցին:

Աղբյուր 2.

«Պատմագետը, արդարև, կեզրակացնի, որ մենք հիմար էինք: Ես կարծում եմ մենք իսկապես հիմար էինք: Մենք ժամանեցինք Փարիզ այն համոզմունքով, որ Նոր կարգ է հաստատվելու: Մենք հեռացանք Փարիզից՝ համոզված, որ այդ Նոր կարգը միայն ապականեց հինը: Մենք եկանք վճռականությամբ, որ արդար և իմաստուն խաղաղություն ենք քննարկելու, հեռացանք՝ գիտակցելով, որ մեր թշնամիների հետ կնքված պայմանագրերը ոչ արդար էին, ոչ էլ իմաստուն: Կարդալով գերմանացիների կողմից պայմանագրի քննադատությունը՝ չես կարող տպավորություն չստանալ, որ Փարիզի խաղաղության վեհաժողովը մեղավոր է նրանում, որ Վիլսոնականության ներքո քողարկել է իմպերիալիզմը»:

Աղբյուր 3.

«Բրեստ-Լիտովսկի պայմանագիրը հնարավորություն է տալիս պատկերացնելու, թե ինչպիսի խաղաղության պայմանագիր էր սպասվում Քառյակ դաշինքի պետություններին, եթե նրանք տանուլ տային այս պատերազմը, ինչպես Նաև վկայում է, թե ինչքան անամոթ են Գերմանիայի բողոքները Վերսալի պայմանագրից, որը բոլոր առումներով ավելի մեղմ էր Բրեստ-Լիտովսկի պայմանագրի համեմատ»:

Հարց ք.

Ո՞ր դիրքորոշումն է ձեզ համար ավելի ընդունելի: Բացատրեք և հիմնավորեք ձեր պատասխանը՝ օգտագործելով աղբյուրների տեղեկությունները և ձեր գիտելիքները:

